

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

สำนักงานระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control,
Ministry of Public Health.

ประจำสัปดาห์

ISSN 0859-547X

<http://epid.moph.go.th/>

ปีที่ ๓๔ : ฉบับที่ ๔๙ : ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๖, Volume 34 : Number 49 : December 12, 2003

วิสัยทัศน์

กรมควบคุมโรค “ เป็นผู้นำด้านวิชาการและเทคโนโลยีการป้องกันและควบคุมโรคในประเทศและระดับนานาชาติ ”

สำนักงานระบาดวิทยา “ ศูนย์ความเชี่ยวชาญระดับสากล ในด้านมาตรฐานงานระบาดวิทยา ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายในและนานาชาติ สร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญา ป้องกันโรคภัย และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ”

ทุกรายงานมีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวังและการควบคุมป้องกันโรค โปรดช่วยกันตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องและส่งให้ทันตามกำหนดเวลา (ภายในเช้าวันอังคาร)

สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	34	44	47	50	59	55	57	62	49	69	63	65	61	61	59	60	66	65	66	69	67	63	66	69

สัปดาห์ที่	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	70	64	66	64	65	61	68	64	66	68	63	66	68	63	64	61	62	64	66	63	67	66	68	68	71

สัปดาห์ที่ 49 วันที่ 30 พฤศจิกายน – 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา
สัปดาห์ที่ 49 ส่งทันเวลา 71 จังหวัด
ปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทย

ส่งข้อมูลทันเวลาสัปดาห์นี้ 71 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 93.42

สรุปสถานการณ์การเกิดโรคที่สำคัญ สัปดาห์ที่ 49 วันที่ 30 พฤศจิกายน – 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546

ในสัปดาห์ที่ 49 ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน – 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546
สำนักงานระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยด้วยโรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาที่น่าสนใจ ดังนี้

1. โรคอุจจาระร่วงอย่างแรง (Severe diarrhea)

ในช่วงสัปดาห์นี้ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างแรง
ตรวจพบเชื้อ *Vibrio cholerae* El Tor inaba รวม 52 ราย จาก 4 จังหวัด ดังนี้

จังหวัดสุรินทร์ พบการระบาดเกิดขึ้นในค่ายทหารแห่งหนึ่ง มี
ผู้ป่วยรวม 26 ราย เป็นผู้ป่วยที่เข้ารักษาในโรงพยาบาล (passive case) 2 ราย

◇ สรุปสถานการณ์การเกิดโรคที่สำคัญ สัปดาห์ที่ 49
วันที่ 30 พฤศจิกายน – 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546

◇ รายงานการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง 929
ปีใหม่ 2546 เพื่อเตรียมรับปีใหม่ 2547

◇ โรคอหิวาต์ไก่ (Fowl Cholera) 931

◇ การเฝ้าระวังโรคไม่ติดต่อ 934
(Noncommunicable Disease Surveillance)

◇ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วน 935
สัปดาห์ที่ 49, ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน
– 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546

◇ ข้อมูลรายงานโรคไข้เลือดออกจากแบบรายงาน E.2 940
สัปดาห์ที่ 49, ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน
– 6 ธันวาคม พ.ศ. 2546

และค้นพบในค่ายทหาร (active case) 24 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ประกอบอาหาร 1 ราย รายแรกเริ่มป่วยวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 หลังจากนั้นก็มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้น รายสุดท้ายป่วยวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 จากการสอบสวนโรคพบว่า ทหารในค่ายรับประทานอาหารที่ปรุงโดยโรงเลี้ยง ซึ่งนำวัตถุดิบมาจากตลาดเทศบาล การปรุงอาหารจะเสร็จก่อนรับประทานประมาณ 3 ชั่วโมง สภาพแวดล้อมบริเวณใต้ประกอบอาหารไม่สะอาด มีคราบและเศษอาหาร ได้ทำการเก็บตัวอย่างอุจจาระของผู้ประกอบอาหารและทหารในค่าย จำนวน 147 ราย พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อม ส่งตรวจเพาะเชื้อทางห้องปฏิบัติการ ผลพบเชื้อ *Vibrio cholerae* El Tor inaba ในผู้ประกอบอาหาร 2 ราย (ไม่มีอาการ) เย็บ 2 ตัวอย่าง พื้นห้องประกอบอาหาร 1 ตัวอย่าง เล็บของผู้ประกอบอาหาร 1 ตัวอย่าง นอกจากนี้ได้ทำการตรวจน้ำประปาที่ใช้ ไม่พบ Residual chlorine และตัวอย่างอาหารสดในตลาดเทศบาล ก็ไม่พบเชื้อเช่นกัน สรุปการระบาดครั้งนี้ น่าจะมีแหล่งโรคร่วมกัน คือ อาหารที่ปรุงจากโรงเลี้ยง การควบคุมป้องกัน ให้ยาปฏิชีวนะแก่ผู้ที่ตรวจพบเชื้อทุกราย ทำความสะอาดสถานที่ประกอบอาหาร และตลาดสด ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเคมคลอรีนในน้ำประปาให้ได้ตามมาตรฐาน รวมทั้งการสุศึกษาและประชาสัมพันธ์

จังหวัดระยอง พบผู้ป่วย 14 ราย อยู่ในกิ่งอำเภอนิคมน้ำจืด เป็น passive case 10 ราย, active case 4 ราย มีผู้ป่วย 3 ราย ที่ทำงานในโรงงานเดียวกัน ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 รายสุดท้าย วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 อาหารที่สงสัย น่าจะมาจากร้านค้าในตลาดนัดเคลื่อนที่ เนื่องจากผู้ป่วยหลายรายให้ประวัติว่า ซื้ออาหารจากร้านค้าในตลาดนัดเคลื่อนที่มารับประทาน โดยตลาดนัดจะเคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ ภายในอำเภอ ทีมสอบสวนโรคได้ทำการเก็บ Rectal Swab Culture ผู้สัมผัสในครัวเรือน ผู้สัมผัสในชุมชน ผู้ประกอบอาหารในร้านอาหารที่โรงงาน ผู้จำหน่ายอาหารในตลาดนัดเคลื่อนที่ จำนวน 51 ราย การควบคุมป้องกันโรค ได้ทำการรักษาผู้ที่พบเชื้อทุกราย รมรงค์ให้สุศึกษา เฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันการแพร่กระจายต่อไป

จังหวัดสกลนคร พบผู้ป่วย 9 ราย ในอำเภอกุดบาก เป็น passive case 3 ราย, active case 6 ราย ผู้ป่วยกระจายอยู่หลายหมู่บ้าน ใน 2 ตำบล ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 รายสุดท้ายเริ่มป่วยวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 พบว่า มีผู้ป่วย 2 ราย และ carrier 1 ราย ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน ส่วนผู้ป่วยรายอื่นไม่พบความเกี่ยวข้อง อาหารที่สงสัยเป็นอาหารที่ปรุงเองภายในบ้าน โดยซื้อวัตถุดิบจากตลาดสด รถเร่ นอกจากนี้เก็บ Rectal Swab Culture ผู้สัมผัสในครอบครัว ชุมชน ตลาด และตรวจ residual chlorine ในน้ำประปา พบว่า มี residual chlorine อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าปกติ

จังหวัดเพชรบูรณ์ พบผู้ป่วย 3 ราย ในอำเภอหล่มสัก เป็นผู้ป่วย passive case ทั้งหมด เริ่มป่วยในวันที่ 25 - 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 จากการสอบสวนพบว่า ผู้ป่วยทั้ง 3 ราย ได้ไปช่วยเกี่ยวข้าว และได้รับประทานอาหารร่วมกันจำนวน 15 คน สำหรับอาหารที่สงสัยคือ ลาบหมูซึ่งปรุงไม่สุก ได้เก็บ RSC ผู้ที่รับประทานอาหารร่วมกัน ผู้สัมผัสในครัวเรือน ไม่พบเชื้อ เก็บ Swab เย็บหมูไม่พบเชื้อ ผลการตรวจ residual chlorine ในน้ำประปาอยู่ในเกณฑ์ปกติ สำหรับการควบคุมป้องกัน รมรงค์ให้สุศึกษา และดำเนินการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์โรคอุจจาระร่วงอย่างแรง จากรายงานเฝ้าระวังโรคเร่งด่วนรายสัปดาห์ พบว่า มีรายงานผู้ป่วยอุจจาระร่วงอย่างแรงสะสม (Passive และ Active case) ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2546 ถึงสัปดาห์นี้ รวมทั้งสิ้น 851 ราย เสียชีวิต 3 ราย จังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดนครพนม 160 ราย ขอนแก่น 146 ราย สมุทรสาคร 78 ราย ระยอง 64 ราย และชลบุรี 47 ราย

2. โรค มือ เท้า ปาก (Hand, Foot and Mouth Disease)

สำนักโรคติดต่อได้รับรายงานว่ามีกรณีระบาดของโรค มือ เท้า ปาก ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็ก 2 แห่ง สรุปได้ดังนี้

ในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ได้รับแจ้งจากผู้ปกครองที่นำลูกมาฝากเลี้ยงที่ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กแห่งหนึ่ง ว่ามีเด็กหลายคนป่วยด้วยอาการของโรค มือ เท้า ปาก สำนักโรคติดต่อได้ดำเนินการสอบสวนโรค ระหว่างวันที่ 1 - 2 ธันวาคม พ.ศ. 2546 พบว่า มีผู้ป่วย 6 ราย เพศชาย 4 ราย เพศหญิง 2 ราย มีอายุระหว่าง 8 เดือน ถึง 1 ปี 11 เดือน เริ่มป่วยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน ถึง 1 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ด้วยอาการไข้ต่ำ ๆ ร่วมกับมีผื่นบริเวณปากและกระพุ้งแก้ม มีตุ่มน้ำใสร่วมกับผื่นแดง ขนาดเล็กบริเวณฝ่ามือ และฝ่าเท้า ไม่มีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน และไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต ได้ทำการเก็บ Throat Swab และอุจจาระผู้ป่วย 4 ราย ส่งตรวจกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้กำลังรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ศูนย์ฯ ดังกล่าวเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ปัจจุบันมีเด็กทั้งหมด 11 คน อายุ ระหว่าง 3 เดือน ถึง 1 ปี 11 เดือน และมีเจ้าหน้าที่พี่เลี้ยง 4 คน

ในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ได้รับแจ้งจากผู้ปกครองที่นำบุตรมาฝากเลี้ยงที่ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กอีกแห่งหนึ่ง ว่าบุตรมีตุ่มใสที่ฝ่ามือและฝ่าเท้า สำนักโรคระบาดวิทยาได้ดำเนินการสอบสวนโรค ระหว่างวันที่ 8 - 9 ธันวาคม พ.ศ. 2546 พบว่า มีผู้ป่วย 9 ราย เพศชาย 7 คน หญิง 2 คน มีอายุระหว่าง 1 - 2 ปี เริ่มป่วยวันที่ 28 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ด้วยอาการตุ่มใสที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และกระพุ้งแก้ม ทุกรายไม่มีไข้ ได้ไปรับการรักษาแบบผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลรัฐ เอกชน และคลินิกเอกชน ได้ทำการเก็บตัวอย่างอุจจาระผู้ป่วย 3 ราย ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้กำลังรอผลการตรวจ ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กแห่งนี้เปิดดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มีเด็กทั้งหมด 76 คน พี่เลี้ยง 17 คน

สรุปสาเหตุการระบาดทั้ง 2 แห่ง น่าจะเกิดจากการนำเชื้อเข้ามาในศูนย์เลี้ยงเด็ก และได้มีการแพร่กระจายไปสู่เด็กคนอื่น ๆ โดยมีการเล่นคลุกคลีกันและใช้ของเล่นร่วมกัน จากการสอบสวนพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ระหว่างเด็กผู้ปกครอง และพี่เลี้ยงเด็ก ใน 2 ศูนย์ดังกล่าว สำหรับมาตรการควบคุมป้องกันโรค ได้แนะนำให้ปิดศูนย์เลี้ยงเด็กทั้ง 2 แห่ง ทำความสะอาดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องเล่น ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ (antiseptic) แนะนำการป้องกันโรค สุขอนามัย การล้างมือให้กับพี่เลี้ยงเด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายโรคไปในชุมชนต่อไป

สถานการณ์โรค มือ ปาก เท้า สำนักโรคระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2546 ถึงสัปดาห์นี้ รวม 791 ราย เสียชีวิต 2 ราย ซึ่งน้อยกว่า พ.ศ. 2545 มีจำนวน 3,595 ราย เสียชีวิต 2 ราย จังหวัดที่มีรายงานสูงสุด 5 ลำดับแรก ในปีนี้คือ จังหวัดขอนแก่น 115 คน ลำปาง 90 ราย กำแพงเพชร 49 ราย ลำพูน 26 ราย และชลบุรี 19 ราย เสียชีวิต 1 ราย

รายงานโดย อมรา ทองหงษ์ และอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล
กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักโรคระบาดวิทยา

รายงานการระบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งปีใหม่ 2546 เพื่อเตรียมรับปีใหม่ 2547

ความเป็นมา

ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ที่มีวันหยุดยาวต่อเนื่อง ประชาชนมักจะเดินทางท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ หรือกลับภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบก ๆ จะเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้ ได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมและป้องกันอย่างเต็มที่ เพื่อลดปัญหาให้ได้ โดยเฉพาะในช่วงปีใหม่ ปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา รายงานฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์ ติดตามข้อมูลการบาดเจ็บรุนแรง จากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ของปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลเตรียมรับปีใหม่ของปี พ.ศ. 2547

วิธีการ

ผู้รายงานได้รวบรวมข้อมูลการบาดเจ็บรุนแรงคือ ผู้ที่เสียชีวิตหรือต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546 โดยใช้ฐานข้อมูลผู้บาดเจ็บรุนแรงในช่วงวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 - 2 มกราคม พ.ศ. 2546 และติดตามสถานภาพหลังจากผู้บาดเจ็บกลุ่มดังกล่าว ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล หรือหลังการเข้ารักษา 30 วัน จากรายงานการบาดเจ็บของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 23 แห่ง ซึ่งเป็นระดับโรงพยาบาลมหาราช, โรงพยาบาลศูนย์ ที่เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงระดับชาติ โดยรายงานให้สำนักโรคระบาดวิทยา

ผลการวิเคราะห์

ในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546 ระหว่างวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 - 2 มกราคม พ.ศ. 2546 ผู้บาดเจ็บรุนแรง (เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล, เสียชีวิตที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน และรับไว้สังเกตอาการ/รับไว้รักษา) มีจำนวนทั้งหมด 2,031 คน ในจำนวนนี้เสียชีวิต 177 คน เพศชายมีการบาดเจ็บมากกว่าเพศหญิงเป็น 4 เท่า พบผู้บาดเจ็บในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปีมากที่สุด ร้อยละ 57 การบาดเจ็บส่วนใหญ่ เกิดในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ช่วงเวลา 16.00 - 23.00 น. กลไกการบาดเจ็บเกิดจากการชนกัน และพาหนะล้มคว่ำ ร้อยละ 58 และ 40 ยานพาหนะส่วนใหญ่เป็นประเภทรถจักรยานยนต์

ผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถจักรยานยนต์ในภาพรวม (จากโรงพยาบาล 23 แห่ง) ไม่ใช้หมวกนิรภัย และบาดเจ็บเฉลี่ยร้อยละ 95 โรงพยาบาลทางภาคใต้, ภาคตะวันออก และภาคเหนือ รายงานการไม่ใช้หมวกนิรภัยและบาดเจ็บสูงกว่าค่าเฉลี่ยโรงพยาบาล